

Meyve Suyu Sektörünün Değer Zinciri

İpek İŞBİTİREN

Meyve Suyu Endüstrisi Derneği
(MEYED) Genel Sekreteri

Geçtiğimiz yılın son günlerinde yapılan açıklamada Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri António Guterres, 2021 yılının BM Genel Kurul kararı doğrultusunda Uluslararası Meyve ve Sebze Yılı olarak kutlanacağını söyledi ve Guterres, “2021 yılını Uluslararası Meyve ve Sebze Yılı ilan ederek bu önemli sektöre dikkat çekmek ve insanların ve çevrenin daha sağlıklı olmasını sağlayacak bir üretim ve tüketim yaklaşımına bütüncül bir bakış açısı sağlamayı amaçlıyoruz” dedi. Ayrıca bu yıl Eylül ayında New York’ta ilk kez gerçekleştirilecek olan Gıda Sistemleri Zirvesi’nin de bu kutlamanın önemli bir aşaması olacağı duyuruldu.

Bu gelişmeler meyve ve sebzenin hammadde olarak sanayide kullanım alanlarından biri olan meyve suyu endüstrisi tarafından da memnuniyetle karşılandı.

Dünya meyve suyu üretimi 1930’lu yıllara kadar küçük ve orta ölçekli işletmelerde yapılmıştır. II. Dünya Savaşı yılları ve sonrasında Avrupa ülkeleri ve ABD’de hızlı bir endüstrileşme olmuştur. 1960 yılından sonra ise meyve suyu endüstrisi dünya ülkeleri çapında gelişmiştir ve bugün özellikle tarıma dayalı üretimin öne çıktığı ülkelerde katma değerli ürünler ile ekonomiye, doğru ekim, hasat ve üretim uygulamaları ile tarıma ve çevreye, bilimsel gerçeklere güvenerek yeterli ve dengeli beslenmeyi ilke edinen tüketiciler nezdinde insana yararlı bir endüstri olarak kabul görmektedir.

Türkiye’de endüstriyel ölçekte meyve suyu üretimi 1960’ların sonlarında başladı. 1980-90’lardan itibaren ülkemizin dışa açılma politikaları, üretim ve teknoloji altyapıları ile ihracatın da gelişmesi sektörün yükselişine yol açmıştır. Dünya standartlarında kaliteli üretimi yakalaması, tüketim akımlarına yenilikçi ürünleri ile karşılık verebilmesi ve dünya ticaretindeki dengeleri ve değişimleri zamanında ve doğru tahmin ederek pozisyon alabilme kabiliyeti ile sorumlu üretim ve sorumlu tüketim anlayışını ilke edinen bir yapıya ulaşmıştır. Bugün konsantre, püre, püre konsantresi gibi yarı mamullerin yanı sıra nihai tüketiciye sunulan %100 meyve suyu, sıkma, NFC, meyve nektarı, meyveli ve aromalı içecekler ile Türkiye ve dünya pazarının taleplerine cevap vermektedir. Ülkemizin gıpta ile bakılan meyve deseni sayesinde yerli tüketicinin yanı sıra dünya insanların damak zevkine ayrıcalıklı ürünler sunulmakta ve dünya meyve suyu ticaretinde Türkiye’ye has yeni kullarlar açılmaktadır.

Ham maddenin varlığına göre bölgesel dağılım gösteren ve Türkiye çapında 18 bölgede ve 41 fabrikada faaliyet gösteren meyve suyu fabrikaları bir milyon çiftçi ve ailesi için sürdürülebilir kırsal kalkınmanın güvencesi haline gelmiştir. Doğru ve kaliteli üretim için hammaddenin kalitesine inanan endüstri, sözleşmeli tarım uygulamalarını gün geçtikçe artırmayı sorumluluk edinmiştir. Bulunduğu bölgenin çiftçilerini de bilgilendirerek, eğitimler düzenleyerek iyi tarım uygulamalarının esas alınması için çalışmaktadır.

Unit : US Dollar thousand				
	Exporters	Exported value in 2018	Exported value in 2019	Exported value in 2020
	World Total	15.440.246	14.017.254	13.090.128
1	Brazil	2.352.227	2.110.092	1.603.330
2	Netherlands	1.684.862	1.524.649	1.517.452
3	Germany	1.048.265	954.970	941.175
4	Spain	908.504	799.821	898.556
5	United States of America	929.814	844.311	781.986
6	Poland	699.819	637.370	620.546
7	Thailand	588.693	571.296	557.288
8	China	738.193	527.591	541.321
9	Italy	635.175	540.850	528.523
10	Turkey	279.382	313.891	393.289

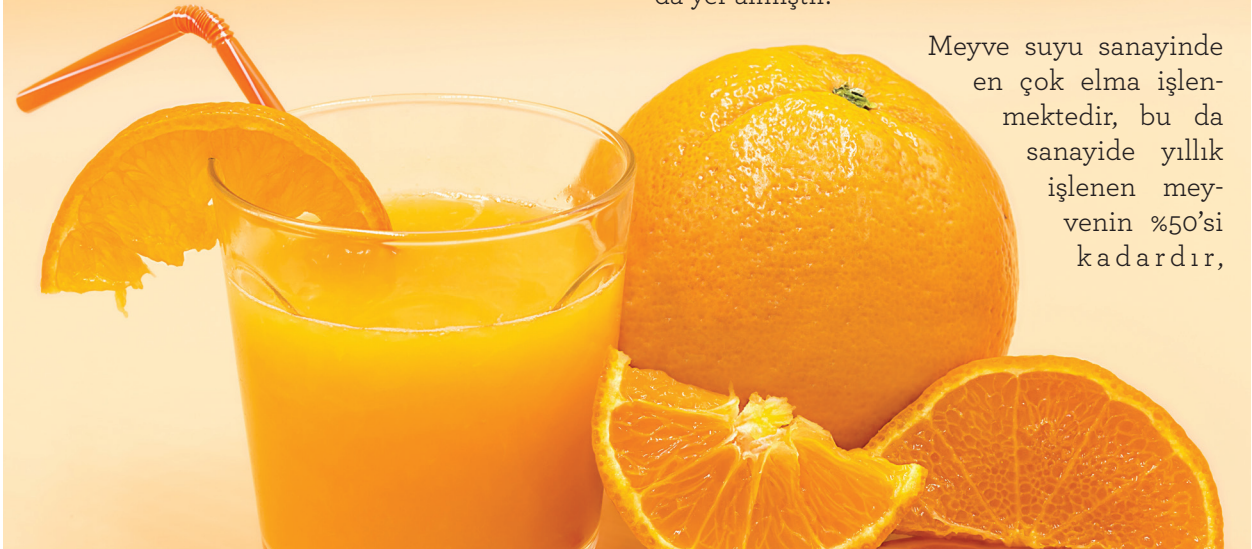
*Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) Ülkelere Göre İhracat (20.09 GTİP kodu)
Dış ticaret dengesinde de yıllardır ortalama %95'lik dış ticaret fazlası sağlanmaktadır.*

İş gücü kapasite gelişiminin değerini bilmekte ve nitelikli iş gücü için çeşitli çalışmaların içinde bilfiil yer almaktadır.

Sezonsallık da etkisi ile 60 bin ile 100 bin kişilik beyaz ve mavi yaka istihdamı sağlanabilmektedir.

Ekonomik boyuta gelirsek, dünya meyve suyu ihracat pazarı Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) verilerine göre 2020 yılında 13 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Türkiye yaklaşık %3'lük pay ile 393,2 milyon USD ile 10 uncu sırada yer almıştır.

Meyve suyu sanayinde en çok elma işlenmektedir, bu da sanayide yıllık işlenen meyvenin %50'si kadardır,

Mesleğimiz ve
Meslektaşlarımız
için **GıdaMO**

nar ve vişne ardından gelmektedir. Son yıllarda Türkiye'ye özgü botanik ve kalite yapısı ile dünyada emsali olmayan siyah havuçtan elden edilen siyah havuç konsantresi de yüksek talep görmektedir. Ülkemizde yoğunluklu olarak Konya ilinin Ereğli ilçesinde siyah havuç ekimi yapılmaktadır. Türk meyve suyu endüstrisi yetişen siyah havucun yıllık yaklaşık 150 bin tonunu işlemekte ve katma değer sağlayarak ABD, Avrupa, Rusya ve Uzakdoğu dahil yaklaşık 25 ülkeye ihraç etmektedir. Gıda ve içecek üretiminde doğal renklendirici olarak kullanılması ve yüksek antioksidan özelliği ile meyve ve sebze sularında ana bileşen olarak kullanılması yaygındır. Bu meyveler ihracata yönelik ürünler için işlenmektedir.

Öte yandan Türk tüketicisinin damak zevkine uygun olarak şeftali, kayısı ve vişne de iç pazara yönelik ürünler için kullanılmaktadır.

Meyve suyu denince beslenme tarafına da değinmemek mümkün değil. Dünya Sağlık Örgütü ile birlikte bilim dünyasının kabul gören otoritelerinin çeşitli çalışmalarında da değindiği üzere meyve ve bunun faydasına en yakın içecek olan meyve suyu vitamin, antioksidan ve mineral içeriği ile yeterli ve dengeli beslenmenin önemli unsurlarından biridir.

Meyve suyu sektörü tarıma, ekonomiye ve beslenmeye en öznet hali ile insana yararlı yapısını her daim devam ettirmektedir.

Meyve sebzenin öneminin uluslararası düzeyde sahiplenildiği bu yılın pandemi süreci ile çakışmasına da vurgu yapmak isteriz. Pandemi süreci aslında her zaman vazgeçilmez olan sağlığın tartışmasız öncelik olduğunu ve bunun ötesinde sadece bireyin değil toplum sağlığının esas olduğunu yeniden merkeze koydu. Ve daha da önemlisi klasik anlamda hasta olduktan sonra iyileşme çabasının çok yönlü maliyetinin hasta olmamayı başarmaktan çok daha yüksek olduğu gerçeğini gösterdi. Yani önleyici tedbirlere olan ilgi pekişti. Hijyen koşulları hepimizin dilinde ve çok geniş bir perspektiften ele alınıyor. Gıda ve içecek özelinde bakarsak; ambalajlı gıdanın bu perspektifte sunduğu güven tüketicinin satın alma tercihini çok net yönlendirir hale geldi. Pandemi süreci başlangıcının birçok ürün için hasat dönemine denk gelmesi büyük bir sıkıntı iken, kamu - çiftçi - üretici başta olmak üzere tedarik zincirindeki koordinasyonun kayda değer başarısı ile en az hasar ile atlatıldı.

Tarım ve gıda ile uğraşmak özünde riski yönetmektir. Meyve suyu endüstrisi de iç pazarın yanı sıra ihracat kanadı tecrübesi sağlam bir endüstri olarak çevik ve sistematik yapısı, modern teknoloji ile kaliteli iş gücünü birleştirerek, gıda

güvenliği ve güvencesi kapsamında sürdürülebilir üretim ve arz gücünü yerel ve uluslararası ticarete ortaya koymaktadır.

Endüstrinin gelişiminde fark yaratan unsurlardan biri de 1993 yılında değerli bilim insanı Prof. Dr. Aziz Ekşi ve vizyoner akademisyenler tarafından kurulan Meyve Suyu Endüstrisi Derneği, kısa adı ile MEYED'dir. Bugün değer zincirinin çeşitli alanlarını temsilen üye 44 şirketin olduğu Dernek çatısı altında bir araya gelen gıda mühendisi veya ilintili dallarda eğitim görmüş profesyoneller, mensup oldukları şirketlerin ötesinde içselleştirdikleri sivil toplum anlayışı ile sürdürülebilir tarım ve endüstrinin var olması adına kamu ve çatı kuruluşların yanı sıra uluslararası düzeyde de (AIJN-Avrupa Meyve Suyu Derneği, IFU-Uluslararası Meyve Sebze Suları Birliği) etkin rol üstlenmektedirler.

Mesleğimiz ve
Meslektaşlarımız
için **GıdaMO**